

ISSN 2413-340X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет

НАУКОВІ ПРАЦІ

КІРОВОГРАДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

В и п у с к 33

Кропивницький • 2018

ISSN 2413-340X

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Central Ukrainian National Technical University

THE COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

OF KIROVOHRAD NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY

ECONOMIC SCIENCES

Issue 33

Kropyvnytskyi • 2018

Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. 32. – Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – 250 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Центральноукраїнського національного технічного
університету,
протокол №9 від 29 травня 2018 року.*

Редакційна колегія:

Шалімова Н.С. (головний редактор), д.е.н., проф.;
Левченко О. М. (заст. головного редактора за напрямом «Економіка та менеджмент»), д.е.н., проф.;
Лавидов Г.М. (заст. головного редактора за напрямом «Фінанси, облік та аудит»), д.е.н., доц.;
Бугайова М.В. (відповідальний секретар за напрямом «Економіка та менеджмент»), к.е.н.;
Смірнова І.В. (відповідальний секретар за напрямом «Фінанси, облік та аудит»), к.е.н., доц.;
Білопольський М.Г., д.е.н., проф., віце-президент АЕН України;
Дрозд І.К., д.е.н., проф.;
Жовнович Р.І., д.е.н., доц.;
Каленюк І.С., д.е.н., проф.;
Лутай Л.А., д.е.н., проф.;
Манцуров І.Г., д.е.н., проф., член-кореспондент НАН України;
Пальчевич Г.Т., к.е.н., проф.;
Ревенко А.Д., к.е.н., доц.;
Семикіна М.В., д.е.н., проф.;
Ушенко Н.В., д.е.н., проф.;

Гечбаія Бадрі, д.е.н, проф. (Грузія)
Д'якон Д., Др.оес, асоц. проф. (Литва);
Моравські Войцех, д. хабілітований, проф. (Польща);
Маноле Т.М., д-р хабілітат е.н., проф. (Молдова);
Махмуд Хамдам, д-р філософії з управління персоналом (Ліван);
Сашер Хассан Ел-Аннан, д-р філософії по менеджменту (Ліван);

Адреса редакційної колегії:

25030, м. Кропивницький, пр. Університетський, 8,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
тел.: +380 (522) 390-466, +380 (522) 390-584, +380 (522) 55-10-49.
Офіційний сайт: <http://economics.kntu.kr.ua>

Збірник заснований у 2001 році.

Включений до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватись результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук в галузі економічних наук (постанови Президії ВАК України від 14 листопада 2001 року №2-05/9, від 10 березня 2010 року № 1-05/2, наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 року №528).

Збірник наукових праць зберігається в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського та представлено у міжнародних наукометричних базах даних, пошукових інформаційно-аналітичних системах, репозитаріях (електронних архівах):

*Ulrich's Periodicals Directory,
ResearchBib (Academic Resource Index),
Central and Eastern European Online Library (CEEOL),
Scientific Indexing Services (SIS), CiteFactor,
Google Scholar*

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: серія КВ, №15255 - 3827 ПР від 30.04.2009 р.
ISSN 2413-340X

Мови видання: українська, російська, англійська. Періодичність – 2 рази на рік.

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та інших відомостей, а також за те, що матеріали не містять даних, які не підлягають відкритій публікації. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

The Collection of Scientific Works of Kirovohrad National Technical University. Economic Sciences, iss. 333. – Kropyvnytskyi: CNTU, 2018. – 250 p.

*Recommended by Academic Council of Central
Ukrainian National Technical University,
minutes №9, May, 29, 2018*

Editorial Board:

Nataliia Shalimova (Editor-in-chief), Doctor of Economic Sciences, Professor;
Olexandr Levchenko (Assistant to Editor-in-Chief of the section “Economics and Management”), Doctor of Economic Sciences, Professor;
Hryhoriy Davydov (Assistant to Editor-in-Chief of the section “Finance, Accounting and Audit”), Doctor of Economic Sciences, Professor;
Maria Buhaieva (Executive Secretary of the section “Economics and Management”), PhD in Economics;
Iryna Smirnova (Executive Secretary of the section “Finance, Accounting and Audit”), PhD in Economics;
Mykola Bilopolskiy, Doctor of Economic Sciences, Professor, Vice-President of Academy of Economic Science of Ukraine;
Iryna Drozd, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Ruslana Zhovnovach, Doctor of Economic Sciences, PhD in Economics;
Iryna Kaleniuk, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Larysa Lutai, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Igor Mantsurov, Doctor of Economic Sciences, Professor, corresponding member of the National Academy of Science of Ukraine;
Halyna Palchevich, PhD in Economics, Professor;
Revenko Anatoliy, Associate Professor, PhD in Economics
Maryna Semykina, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Natalia Ushenko, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Badri Gechbaia, Professor, Doctor of Economics (Georgia);
Deniss Djakons, Dr.oec, Assoc. Professor (Latvia);
Wojciech Morawski, Professor, Dr. hab. (Poland);
Tatiana Manole, Doctor hab. of Economic Sciences, Professor (Moldova);
Mahmud Hamdam, Ph.D in Personnel Management (Lebanon);
Sasher Hassan El-Annan, Ph.D in Management (Lebanon).

Editorial address:

Central Ukrainian National Technical University, Prospekt Universytetskyi, 8, Kropyvnytskyi, Ukraine, 25030
phone: +380 (522) 390-466, +380 (522) 390-584, +380 (522) 55-10-49.
Official site: <http://economics.kntu.kr.ua>

The Collection was founded in 2001.

The Collection is included in the List of Scientific Special Editions in which the results of dissertations for scientific degrees of a candidate and a doctor in economic sciences may be published (Decisions of the Presidium of Higher Attestation Commission of Ukraine on November 14, 2001, № 2-05/9, on March 10, 2010 № 1-05/2; Order of the Presidium of the Ministry of Education and Science of Ukraine on May 12, 2015, № 528).

The Collection is presented in Bibliographic Database “Ukrainika scientific” of Vernadsky National Library of Ukraine and indexed in the international scientometric databases, searching information-analytical systems, repositories (electronic archives):

*Ulrich's Periodicals Directory,
ResearchBib (Academic Resource Index),
Central and Eastern European Online Library (CEEOL),
Scientific Indexing Services (SIS), CiteFactor,
Google Scholar*

Certificate of State Registration: KB № 15255-3827 PIP of April 30, 2009
ISSN 2413-340X

Languages: Ukrainian, Russian, English. *Periodicity* - twice per year

Authors of published material are responsible for the selection and accuracy of facts, quotations, data, proper names and other information, as well as that the materials do not contain data that are not open publication. Editorial board may decide to publish article in order of discussion without sharing the author's view.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

<i>І. В. Несторишен, В. А. Туржанський (Україна)</i> Профілювання митних ризиків в системі забезпечення митної безпеки України (українською мовою)	9
<i>Д.Д. Плинокос, М.О. Коваленко (Україна)</i> Академічна мобільність в контексті підвищення конкурентоспроможності системи вищої освіти (українською мовою)	17
<i>Т.В. Решицько (Україна)</i> Зарубіжний досвід щодо детінізації діяльності населення у сфері сільськогосподарського виробництва (українською мовою)	25
<i>О.О. Рудич, О.О. Драган (Україна)</i> Методичні підходи до оцінки диверсифікація, як засобу зниження ризику виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств (українською мовою)	33
<i>Т.Ф. Рябоволик, В.В. Стратан (Україна)</i> Проблеми та перспективи розвитку венчурного бізнесу в Україні (українською мовою)	43
<i>Т.П. Шепель (Україна)</i> Теоретичні основи функціонування особистих селянських господарств (українською мовою)	50
<i>Ю.В. Гвоздєв (Україна)</i> Економічна сутність і значення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання (українською мовою)	57
<i>Е.О. Панченко (Україна)</i> Механізми формування інтелектуального капіталу транснаціональних корпорацій (українською мовою)	67
<i>І.О. Царенко (Україна)</i> Інтегральна оцінка рівня конкурентоспроможності вищої освіти України в умовах переходу до інноваційної моделі економіки: регіональний аспект (українською мовою)	75

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

<i>М.В. Семикіна, А.В. Семикіна, А.В. Мельнік (Україна)</i> Людський капітал регіону: небезпека кадрових катастроф (українською мовою)	87
<i>Л.А.Коваль, С.А.Романчук (Україна)</i> Формування кадрової стратегії інноваційного підприємства (українською мовою)	96
<i>О.В. Горпинченко (Україна)</i> Вплив професійного розвитку на якість людського капіталу в контексті становлення інноваційної моделі національної економіки (українською мовою)	102
<i>М.В. Семикіна, С.Р. Пасека, М.В. Бугаєва</i> Розвиток підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу в контексті формування прогресивної корпоративної культури	111

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

<i>О.А. Магопєць (Україна)</i> Визначення сутності поняття «оподаткування» в контексті його сприйняття як соціального процесу (українською мовою)	123
<i>Svitlana Popova, Volodymyr Popov (Україна)</i> Financial Support for the Development of Joint Territorial Communities (англійською мовою)	132

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ. СТАТИСТИКА

<i>Bauchadze Besik (Грузія)</i> Perspectives and Trends in Development of Management Accounting in Georgia (англійською мовою)	142
<i>О.О. Головченко, Н.Ю. Головченко (Україна)</i> Побудова ефективних систем економічного контролю в житлово-комунальному господарстві в умовах трансформації загальних принципів управління в галузі (українською мовою)	147
<i>Л.В. Кононенко (Україна)</i> Інноваційний розвиток системи бухгалтерського обліку як інформаційного забезпечення діяльності підприємства (українською мовою)	156
<i>І.В. Смірнова, Н.В. Смірнова (Україна)</i> Національні та міжнародні стандарти обліку для державного сектору: особливості застосування (українською мовою).....	164
<i>О.С. Роева (Україна)</i> Аналіз впливу матеріальних витрат на формування собівартості продукції, робіт або послуг підприємства (українською мовою)	177

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

<i>Ю.В. Кернасюк (Україна)</i> Науково-методичні аспекти прогнозування витрат і планування сталого розвитку агропідприємства (українською мовою)	183
<i>Л.М. Макаренко (Україна)</i> Методика шкалювання результатів автоматизованого тестування респондентів соціодинамічних систем (українською мовою)	194
<i>В.А. Панченко (Україна)</i> Методи розробки динамічної моделі прийняття рішень в системі кадрової безпеки підприємства (українською мовою)	203

**РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ГАЛУЗЕЙ.
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ**

<i>В.А.Вишневська, І.В.Ніколаєв (Україна)</i> Вплив ризиків на показники ефективності діяльності промислових підприємств (українською мовою)	211
<i>Н.О.Коваленко, Н.В.Столярчук (Україна)</i> Економічний аналіз та бізнес-планування як базові елементи оцінки інвестиційної привабливості авіакомпанії (українською мовою)	218
<i>О.В. Шелковникова, В.С. Шелковникова (Україна)</i> Привабливість підприємницької діяльності в Україні та за її межами: організаційний та податковий аспекти (українською мовою)	226
<i>О.М.Саркісова, А.Ф.Токарь (Україна)</i> Аналіз діяльності авіаційних перевезень в Україні (українською мовою)	236
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	243

УДК 657

M41; M21

О.С. Росва*Донецький національний університет економіки та торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м.Кривий Ріг, Україна*

Аналіз впливу матеріальних витрат на формування собівартості продукції, робіт або послуг підприємства

У статті проведено аналіз матеріальних витрат підприємств водопровідно-каналізаційного господарства з метою виявлення можливості раціонально використання матеріальних ресурсів та розробки заходів щодо виявлених резервів. Виходячи зі специфіки діяльності підприємств, що надають послуги з водопостачання та водовідведення, визначено об'єкт та предмет дослідження. Запропоновано впровадження низки організаційно-технічних заходів, що дозволять досягти оптимізації рівня витрат та зниження ціни одиниці продукції.

аналіз, матеріальні витрати, водопровідно-каналізаційні господарства, собівартість, загально виробничі витрат

О.С. Роева*Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского, город Кривой Рог, Украина.*

Анализ влияния материальных затрат на формирования себестоимости продукции, работ или услуг предприятия

В статье проведен анализ материальных затрат предприятий водопроводно-канализационного хозяйства с целью выявления возможности рационально использования производственных ресурсов и разработки мероприятий по выявленным резервам. Определены объект и предмет исследования, исходя из специфики деятельности предприятий, предоставляющих услуги водоснабжения и водоотведения. Предложено внедрение ряда организационно-технических мероприятий, которые позволят достичь оптимизации уровня затрат и снижения цены единицы продукции.

анализ, производственные затраты, водопроводно-канализационные хозяйства, себестоимость, общепроизводственные расходы

Постановка проблеми. В умовах реформування економіки, забезпечення конкурентноздатності підприємства, тобто отримання прибутку, нарощування матеріальних потужностей, розширення ринку збуту, особливої актуальності набувають аналіз та контроль матеріальних витрат. Аналіз матеріальних витрат підприємств водопровідно – каналізаційних господарств (ВКГ), дозволить встановити ступінь ефективності використання матеріальних ресурсів та встановити можливості більш раціонального використання ресурсів підприємствами, з метою виявлення резервів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах таких науковців, як Д.В. Нехайчук [4], Н.В. Решетило [5], досліджено особливості виробничо – господарської діяльності водопровідно - каналізаційних господарств. Н. В. Решетило [5], у своєму дослідженні зробив акцент лише на прибутку та джерелах його формування. Собівартість та структурно-функціональну модель аналізу витрат у ВКГ досліджують у своїх працях О.В. Димченко та П.Т. Губенко [2]. Проте, досить мало уваги приділено питанню розробки заходів щодо оптимізації рівня витрат.

Постановка завдання. Мета статті полягає у виявленні шляхів скорочення витрат та можливостей більш раціонального та ефективного використання матеріальних ресурсів та зниження ціни одиниці послуги на підприємствах водопровідно – каналізаційного господарства.

Виклад основного матеріалу. Серед підприємств комунального сектора особливе місце займає галузь водопровідно-каналізаційних підприємств (ВКП).

Водопровідно – каналізаційні підприємства відносяться до галузі державного сектора економіки, і на жаль, діюча державна система управління підгалуззю не повністю відповідає вимогам сьогодення, тому процес реформування даної підгалузі відбувається досить повільно.

Нехайчук Д.В. [4, с.179] стверджує, що у порівнянні з іншими галузями економіки, в ВКП є відмінності у складі та структурі витрат, розрахунку нормативів і показників використання, зумовлені специфікою технологічних процесів і фінансово - господарської діяльності.

Науковці, що займаються, дослідженням матеріальних витрат на ВКП, зазначають, що актуальними є докладні відповіді, на науковій основі й з високою вірогідністю на наступні питання: що втрачаємо, де втрачаємо, кому конкретно наноситься шкода від цього, у яких масштабах, які наслідки? [2, с. 10].

Рівень затрат на послуги водопостачання та водовідведення підприємствами та ефективність використання ресурсів ВКП, характеризує показник собівартості послуг.

Собівартість продукції (робіт, послуг) відображає:

- по-перше, рівень організації виробничого процесу,
- по-друге - технічний рівень,
- по-третє - продуктивність праці.

В контексті вище зазначеного, собівартість, характеризує ефективність усього процесу виробництва на підприємстві.

До собівартості робіт (послуг) підприємств водопровідно-каналізаційного господарства включаються усі витрати по добуванню, виробництву і транспортуванню споживачам питної води, а також по прийманню, відводу і очистці води для її подальшого використання чи випуску у водойми (в тому числі гарячої води, а також води, яка проходить процес очищення на загальноміських спорудах) [3].

Собівартість послуг ВКП обраховується за видами технологічних процесів (підйом води, подача її в мережу, очищення та подача її споживачам) та за видами послуг - водопостачання та водовідведення .

Аналіз витрат по наданню послуг підприємствами водопровідно – каналізаційних господарств (ВКГ), полягає у виявленні можливості раціонального використання матеріальних ресурсів, інформаційному забезпеченні та всебічній оцінці досягнутих результатів, щодо оптимізації витрат.

Таким чином, аналіз собівартості послуг є важливим інструментом управління витратами, що дозволяє надати узагальнюючу оцінку ефективності використання матеріальних ресурсів і визначити резерви збільшення прибутку підприємства та зниження ціни одиниці послуги. Аналіз змін постійних та змінних витрати має важливе значення для здійснення планування , контролю та управління даними витратами.

Склад витрат послуг водопостачання та водовідведення для підприємств ВКГ встановлено Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості робіт (послуг) на підприємствах і в організаціях житлово-комунального господарства [3] та ПСБО 16 «Витрати».

Розглянемо структуру виробничих витрат підприємств ВКГ на прикладі та питому вагу матеріальних втрат у виробничій собівартості продукції робіт послуг, за допомогою наведеної нижче таблиці.

Таблиця 1 – Елементи операційних витрат водопровідно – каналізаційних підприємств

№ п/п	Назва елементів операційних витрат	2015		2016	
		Показник, тис.грн	Питома вага у структурі витрат, %	Показник, тис.грн	Питома вага у структурі витрат, %
КП «Кривбасводоканал», м. Кривий Ріг					
1	Матеріальні витрати	232535,00	55,97	297722,00	56,49
2	Витрати на оплату праці	87821,00	21,14	105731,00	20,06
3	Відрахування на соціальні заходи	32451,00	7,81	38779,00	7,36
4	Амортизація	24918,00	6,0	26857,00	5,09
5	Інші операційні витрати	37665,00	9,08	58002,00	11,00
Разом		415390,00	100	527091,00	100
КП «Житловик», м. Бурштин					
1	Матеріальні витрати	16466,00	44,7	16672,00	48,6
2	Витрати на оплату праці	12423,00	33,7	11963,00	34,8
3	Відрахування на соціальні заходи	4473,00	12,1	4333,00	12,6
4	Амортизація	890,00	2,4	115,00	0,4
5	Інші операційні витрати	2607,00	7,1	1250,00	3,6
Разом			100		100
Комунально - виробниче підприємство "Краматорський водоканал"					
1	Матеріальні витрати	34381,69	68,36	37489,8	72,76
2	Витрати на оплату праці	12028,53	23,91	10347,4	20,08
3	Відрахування на соціальні заходи	2646,28	5,26	2276,43	4,42
4	Амортизація	1231,24	2,45	1393,6	2,7
5	Інші операційні витрати	9,39	0,02	16,25	0,03
Разом		50297,13	100	51523,48	100

Джерело: складено автором на основі даних комунальних підприємств

Отже, за даними таблиці ми можемо бачити, що матеріальні витрати складають від 44,7 % до 68,36% виробничої собівартості у 2015 році, а у 2016 - від 48,6% до 76,8 %. Порівняно з іншими статтями витрат спостерігається зростання рівня саме матеріальних витрат, це пов'язано зі зростанням цін на паливно-мастильні матеріали, основні матеріали, комплектуючі вироби та електроенергію. Адже, матеріальні витрати підприємств ВКГ складаються з витрат палива, електроенергії, теплової енергії, комплектуючих виробів та інших матеріальних ресурсів.

Стосовно інших показників, слід зазначити, що зменшення показника витрат на оплату праці та соціальне страхування, які входять до складу загальновиробничих витрат, досягається, в основному, шляхом скорочення штату працівників, перебуванням працівників у відпустках за власний рахунок, відміни індексації заробітної плати

Постійне зростання вартості складових операційних витрат, тобто собівартості послуг водовідведення та водопостачання, вимагає, відповідно, підвищення тарифів на дані послуги.

Як свідчить практика роботи підприємств ВКГ - фактичний обсяг водоспоживання і водовідведення населенням в декілька разів перевищує нормативний. Тому, питання щодо, впровадження нових норм водоспоживання, що наближені до фактичного рівня споживання, що дозволить збільшити загальний обсяг реалізації, при цьому дозволить досягти оптимізації витрат потребує негайного вирішення.

Отже, відшкодування витрат пов'язаних із забезпеченням процесу здійснення операційної діяльності підприємств ВКГ, залежить від встановлених тарифів на послуги водовідведення та водопостачання, саме тому встановлення економічно обґрунтованих тарифів, знизить рівень непродуктивних витрат, що виникли в

результаті недостатньої організації виробничого процесу по наданню послуг водопостачання та водовідведення.

В процесі аналізу структури витрат послуг водопостачання та водовідведення, з'ясовано:

1. Собівартість послуги водопостачання, з урахуванням технологічного процесу, включає витрати по добуванню, виробництву і транспортуванню споживачам питної води, у більшій мірі залежить від умовно-змінних витрат. При таких умовах, збільшення обсягів виробництва призведе до збільшення собівартості, так як, абсолютна величина змінних витрат збільшується разом зі збільшення обсягу послуг, тому резерви зниження собівартості водопостачання полягають у впровадженні заходів по зменшенню споживання ресурсів.

2. Структура витрат послуг водовідведення по прийманню, відводу і очистці води, на відміну від витрат водопостачання, складається у більшій мірі з умовно-постійних витрат, тобто витрат, пов'язаних з обслуговуванням, управлінням та забезпеченням загальногосподарських потреб. Тому, головним резервом зниження собівартості водовідведення буде збільшення обсягів реалізації послуг.

Не можливо не погодитись з думкою А.Г. Агаджанова, який стверджує що, забезпечення ефективного управління матеріальними витратами ВКГ вимагає оперативного одержання інформації і миттєвого адміністративного реагування на стан реалізації води, водовідведення, а також функціонування насосних станцій, очисних споруд, водогонів і розподільних мереж [1, с. 312]. Разом з цим, подібного контролю та інформаційного забезпечення вимагає система облікового процесу ВКГ, зокрема стосовно матеріальних витрат та собівартості послуг.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведених досліджень, можна зробити наступні висновки. Резерви скорочення виробничих витрат підприємств водопровідно - каналізаційного господарства встановлюються за кожною статтею калькуляції. Найбільш вагомою статтею калькуляції при визначені собівартості послуг водовідведення та водопостачання є саме стаття матеріальні витрати. Тому, резервом зниження собівартості послуг з водопостачання буде саме усунення невиправданих перевитрат матеріальних ресурсів (виробничих запасів, паливно - мастильних матеріалів, покупної води, електроенергії). Зниження собівартості послуг водовідведення буде досягнуто за рахунок економії електроенергії, яка може бути досягнута через впровадження організаційно-технічних заходів стосовно виробничого процесу.

Слід зазначити, що заміна існуючих тарифів на послуги водовідведення та водопостачання на нові економічно обґрунтовані та доцільні в сучасних економічних умовах господарювання підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, призведе до зниження рівня витрат пов'язаних з забезпеченням операційної діяльності підприємства, отримання прибутку та забезпечення конкурентоздатності підприємства у майбутньому. Питання зменшення матеріаломісткості послуг та пошук резервів зниження собівартості, залишається нагальним підприємств ВКГ і потребує подальшого дослідження.

Список літератури

1. Агаджанов А.Г. Економіка водопровідно-каналізаційних підприємств [Текст] : навч. посіб. / А.Г. Агаджанов. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – 2-е вид., перероб. та доп. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 392 с
2. Губенко П.Т., Димиченко О.В. Екологіко – економічний аспект системного розвитку підприємств водопровідно – каналізаційного господарства [Текст] / П.Т. Бубенко, О.В. Димиченко // Комунальне господарство міст. Науково – технічний збірник. – 2013. – № 108. – С. 3-11.
3. Наказ «Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості робіт (послуг) на підприємствах і в організаціях житлово-комунального

- господарства» від 06.03.2002 № 47 (із змінами та доповненнями): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Нехайчук Д.В. Про методики визначення собівартості послуг та економічно обґрунтованого тарифу на послуги водогосподарських підприємств [Текст] / Д.В. Нехайчук // Держава та регіони. Науково - виробничий журнал. – 2007. – № 4. – С. 178-183.
 5. Решето Н.В. Особливості виробничо – господарської діяльності підприємств комунального сектора. [Електронний ресурс] / Н.В. Решето. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.
 6. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
 7. Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення від 21.07.2005 № 630 зі змінами і доповненнями) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>

References

1. Ahadzhanov, A.H. (2010). *Economy of water supply and sewage enterprises* (2nd ed.). Kharkiv: KhNAMH [in Ukrainian].
2. Hubenko, P.T., & Dymychenko, O.V. (2013). Ekolohiko-ekonomichnyi aspekt systemnoho rozvytku pidpriemstv vodoprovodno – kanalizatsiinoho hospodarstva [Ecological and economical aspect of system development of enterprises of water supply and sewage economy]. *Komunalne hospodarstvo mist. Naukovo – tekhnichniy zbirnyk. - Municipal economy of cities. Scientific and technical collection, 108*, 3-11 [in Ukrainian].
3. Nakaz «Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z planuvannia, obliku i kalkuliuvannia sobivartosti robit (posluh) na pidpriemstvakh i v orhanizatsiakh zhytlovo-komunalnoho hospodarstva» [Order «On approval of Methodical recommendations on planning, accounting and calculation of the cost of works (services) at enterprises and organizations housing and communal services»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
4. Nekhaichuk, D.V. (2007). Pro metodyky vyznachennia sobivartosti poslugh ta ekonomichno obgruntovanoho taryfu na poslughy vodohospodarskykh pidpriemstv [On methods for determining the cost of services and economically justified tariffs for water management enterprises]. *Derzhava ta rehiony. Naukovo - vyrobnychiy zhurnal - State and regions. Scientific and production magazine, 4*, 178-183 [in Ukrainian].
5. Resheto, N.V. (2010). Osoblyvosti vyrobnycho-hospodarskoi diialnosti pidpriemstv komunalnoho sektora [Features of production and economic activity of enterprises of the communal sector]. nauka.kushnir.mk.ua. Retrieved from <http://nauka.kushnir.mk.ua> [in Ukrainian].
6. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02 hrudnia 2010. № 2755-VI (zi zminamy i dopovnenniamy) [Tax Code of Ukraine dated December 2, 2010. No. 2755-VI (with amendments and supplements)]. (n.d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
7. Pravyly nadannia poslugh z tsentralizovanoho opalennia, postachannia kholodnoi ta hariachoi vody i vodovidvedennia vid 21.07.2005 № 630 zi zminamy i dopovnenniamy).[Rules for provision of services for centralized heating, supply of cold and hot water and drainage from 21.07.2005 № 630 with amendments and additions)]. (n.d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

Olha Roieva

Donetsk national University of economics and trade named after Mykhailo Tugan –Baranovsky, Krivoy Rog, Ukraine

Analysis of the Influence of Material Cost on the Formation of the Cost of Production, Works or Services of the Enterprise

The goal of this research is to identify the opportunities for cost reduction, rational and efficient use of production resources and decrease in the unit price of the services provided by the water and sewage enterprises.

Analysis of the costs of the services provided by the water and sewage enterprises aims to identify the possibility of rational use of production resources, information support and comprehensive assessment of cost optimization results was achieved. The expenditure level for water supply and sewerage as well as the effectiveness of the recourses application in the industry forms the index of cost price. Net cost of the works or services produced or provided by water and sewage enterprises includes all costs of drinking water extraction, production and supply to the consumers, water collection, drainage and purification for further use or release into the water ponds (including hot water and water purified in the municipal buildings). Net cost is calculated by type of production process (water lifting, supply to water network, treatment and supply to the consumers) and type of services - water supply and sewage. Water and sewage enterprises, in addition to standard costing items,

introduce Purchase Water item. These item costs are included in the net cost of work at the production cost of water. Thus, service net cost analysis is an important cost management tool that enables generalized evaluation of the effectiveness of the production resources and discovering the reserves to increase the enterprise's profitability and reduce service unit price.

The results of the research were leading us to the following conclusions. As well as the reserves of spending cuts are set for each costing item, therefore by eliminating unnecessary cost overruns and unproductive ones in overhead costs, such as savings of lubricants, lighting, reserves of service cost reduction is energy savings through the implementation of organizational and technical measures in compliance with the production process. Also, the replacement of existing tariffs for water supply and sewerage in favor for new economically justified ones that are appropriate in the current economic conditions, management of water supply and sanitation leads to reduction of costs associated with providing operating company, profits and improve competitive ability of enterprises to future.

analysis, material expenses, water supply – sewage farms, prime cost, total expenditures

Одержано (Received) 25.02.2018

Прорецензовано (Reviewed) 22.05.2018

Прийнято до друку (Approved) 28.05.2018